

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE MUHASEBE POLİTİKASI TERCİHLERİ ARASINDAKİ FARKLILIKLARIN İNCELENMESİ

Examining the Differences between Accounting Occupationsl Professionals' Personality Characteristics with Accounting Policy Preferences

Araştırma Makalesi

Serpil ÇELİK*¹

Gönderim Tarihi: 14.04.2023

Kabul Tarihi: 31.07.2023

ÖZ Ulusal/uluslararası muhasebe düzenleme/standartları mali işlemlerin ölçülmesinde, kaydedilmesinde ve raporlanmasında alternatif muhasebe politikaları içermektedir. Muhasebe politikalarında alternatif uygulamalara izin verilmesi finansal bilginin üretiminde finansal bilgiyi üretenlerin tercihlerini etkili kılmakta; bu durum muhasebenin davranışsal boyutunun incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Muhasebe politikası tercihinin yönelik yapılan literatür çalışmalarının vergi ve ekonomik faktörler üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Bu araştırmanın muhasebe politikası tercihinin davranışsal faktörler açısından (kişilik özellikleri) incelenmesi yönüyle literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Araştırmanın amacı; muhasebe meslek mensuplarının kişilik özellikleri ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi uygulamalarında yer alan alternatif muhasebe politikaları tercihi arasındaki farklılığın incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini Niğde, Nevşehir, Kayseri ve Aksaray'da faaliyet gösteren SMMM ve YMM ünvanlarına sahip meslek mensupları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturan meslek mensuplarına kolayda örnekleme yoluyla anket uygulanmış, geçerli gözlem sayısı 521 kişi olarak sağlanmıştır. Verilerin analizinde betimleyici istatistik, doğrulayıcı faktör analizi, kişilik özellikleri ile muhasebe politikası tercihindeki farklılığı tespit etmek için Kruskal-Wallis ve Mann Whitney U testleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda 28 muhasebe politikasının 9'unda kişilik özellikleri ile muhasebe politikası tercihi arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Anlamlı farklılık tespit edilen muhasebe politikalarının 6'sı finansal tabloların hazırlanması ve sunumunu içeren politikalar, 3'ü ise mali işlemin kaydedilme ve ölçülmesinde tercih edilen politikalardan oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Politikası, Muhasebe Politikası Tercihi, Kişilik

JEL Sınıflandırması: M40, M41, Z00

ABSTRACT National/international accounting regulations/standards include alternative accounting policies in measurement, recording and reporting of financial transactions. On the other hand, allowing alternative applications in accounting policies, it means that the ones who produce financial information become more effective in the production of financial information; this result reveals the necessity of examining the behavioural dimension of accounting. It has been observed that the literature studies that made for the choise of accounting policy focus on taxes and economics factors. It is expected that this research will contribute to the literature due to examining the choise of accounting policy in terms of behavioral factors (personality characteristics). The purpose of this research is to examine the difference between the preference of alternative accounting policies in the General Communiqué on Accounting System Implementation and Uniform Accounting System applications and the personality characteristics of professional accountants. The sample of the research consists of professionals with the titles of CPA and Sworn- In CPA operating in Niğde, Nevşehir, Kayseri and Aksaray. A questionnaire has been applied to the members of the profession who constituted the sample of the research through convenience sampling of a valid required observation number of 521 people. In the analysis of the data, Kruskal-Wallis and Mann Whitney U tests were applied to determine the difference in descriptive statistics, confirmatory factor analysis, personality characteristics and accounting policy preference. As a result of the research, a statistically significant difference was determine between personality characteristics and accounting policy preference in 9 of the 28 accounting policies. Of the accounting policies in which significant differences were found, 6 of them consist of policies related to the preparation and presentation of financial statements, and 3 of them consist of preferred policies for recording and measuring financial transactions.

Keywords: Accounting Policy, Accounting Policy Choice, Personality

JEL Classification: M40, M41, Z00

* Bu makale Prof. Dr. Hüseyin Akay danışmanlığında yürütülen Serpil Çelik'in "Muhasebe Meslek Mensuplarının Kişilik Özellikleri İle Muhasebe Politikası Tercihleri Arasındaki İlişkiler" başlıklı doktora tezinden türetilerek oluşturulmuştur.

¹ **Sorumlu Yazar:** Öğr. Gör. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde Sosyal Bilimler MYO, Muhasebe ve Vergi, serpilcelik@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2340-0010

1. GİRİŞ

Finansal raporların hazırlanması ve sunulmasında ulusal muhasebe düzenlemeleri ve uluslararası muhasebe standartları mali nitelikteki bilginin ölçülmesi, kaydedilmesi ve raporlanmasında zorunlu muhasebe politikalarının yanı sıra alternatif muhasebe politikaları da sunulmaktadır. Muhasebe politikası, finansal raporların hazırlanmasında ve sunulmasında kullanılan ilke ve yöntemleri kapsamaktadır. Aynı mali nitelikli işlemde meslek mensubunun farklı muhasebe politikası tercihi, finansal raporlarda sunulan finansal bilginin farklılaşmasına sebep olmaktadır. Alternatif muhasebe politikası tercihinin yönelik literatür çalışmalarının çoğunlukla ülke etkisi ve ekonomik faktörler üzerine yapıldığı tespit edilmiştir. Muhasebe politikası tercihinin etkileyen bir diğer faktörde muhasebe uygulayıcısıdır. Alternatif muhasebe politikası tercihinde muhasebe meslek mensuplarının yapacağı tercihler etkili olduğu için muhasebe politikası tercihinin davranışsal yönünün incelenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sosyoloji, psikoloji vb. birçok disiplinde yapılan çalışmalar incelendiğinde bireylerin davranışsal durumlarının tercihlerini etkilediği ortaya konmuştur. Bireylerin davranışsal durumlarını etkileyen faktörler arasında yer alan kişilik özellikleri, bireyin çeşitli olay ve durum karşısında karar vermesinde etkili olan önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişilik oluşumu; kalıtsal faktörler, sosyo-kültürel faktörler, aile, sosyal sınıf, coğrafya ve fiziki faktörlerden etkilenebilir. Kişiliği açıklamaya yönelik geliştirilen kuramlar incelendiğinde kişilik kuramlarının bireyin gelişiminde belirli bir dönemi odak noktası olarak kabul ettiği görülmektedir. Bu çalışmanın konusunu oluşturan kişilik kuramlarından özellik kuramı, kişiliği özelliklerin bir birleşimi olarak görmektedir. Özellik kuramında yer alan beş faktör kişilik özellikleri kuramında kişilik özellikleri beş farklı boyutu kapsamakta ve yüksek ve düşük uç özelliği olmak üzere her bir boyut iki zıt kutuptan oluşmaktadır. Bu çalışmanın amacı muhasebe politikası tercihinin muhasebe meslek mensuplarının kişilik özelliklerine göre farklılığını incelemektir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kişilik Kavramı

Kişilik kuramcılarının kişiliği kendi kuramlarının bakış açısıyla ele almaları nedeniyle kişilik kavramının ortak görüş birliği sağlanmış bir tanımlaması bulunmamaktadır (Gençtanırım-Kurt ve Çetinkaya-Yıldız, 2020: 3, Yıldız ve Uzunbacak, 2019: 49). Kişilik, Latince “*persona*” kelimesinden gelmekte olup; Roma tiyatrosundaki oyuncuların oyunlarını sergilerken sahnenin uzak olması nedeniyle seyirciye oyuncuların hislerini daha iyi aktarabilmek amacıyla maskeler takılmıştır. Kullanılan bu maskeler “*persona*” olarak adlandırılmıştır (Feist ve Feist, 2009: 3, Gençtanırım-Kurt ve Çetinkaya-Yıldız, 2020: 2). Kişilik kavramını bilimsel araştırma çerçevesinde ilk tanımlayan kişi olan Allport, “A Psychological Interpretation” eserinde kişiliği; “çevresine uyum sağlarken kendi yapısına has düzenlemeleri belirleyen psikofiziksel sistemlerin sahibi olan bireyin içindeki dinamik organizasyon” olarak tanımlamıştır (Robbins ve Judge, 2012: 135; Allport, 1937; Akt. Moody, 2007: 20, McAdams, 1997: 4). Kişilik literatürde çok sayıda yapılan tanımlamalardan yola çıkılarak, kalıtsal ve çevresel faktörlerden etkilenen, bireye ayırt edici nitelikler kazandıran ve düzenli olarak tekrarlanan fiziksel, zihinsel ve ruhsal özellikler bütünü olarak tanımlanabilir.

Kişiliğin gelişimini açıklamaya yönelik çeşitli kişilik kuramları geliştirilmiştir. Geliştirilen kuramlardan biri olan özellik kuramı kişiliğin belirlenmesinde bireyin özelliklerinin sınıflandırılarak dikkate alınması gerektiğini savunmaktadır. Bireysel farklılıkların tanımlayıcı ortak terimle kodlanması, konuşma diline sözcükler halinde yansımaları ve kişiliği yansıtacak sınıflamanın sağlanması amacıyla beş faktör kişilik kuramı geliştirilmiştir (Tatlıhoğlu, 2014: 943, Demirci vd., 2009: 22). Beş faktör kişilik kuramında bulunan her bir boyutta kişilik geniş bir soyutlama içinde temsil edilmekte ve her bir boyut farklı ve spesifik kişilik özelliğini içermektedir (Norman, 1963; Akt., John ve Srivastava, 1999: 7). McCrea ve Costa tarafından geliştirilen beş faktör kişilik kuramında

(Bitlisli vd., 2013: 462): dışadönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve sorumluluk olmak üzere beş boyut yer almaktadır. Kişilik boyutlarının özellikleri incelendiğinde;

- **Dışadönüklük;** girişken, sosyal, istekli, neşeli, hızlı hareket edebilen, fiziksel olarak aktif, dışarıda vakit geçirmekten hoşlanan, kendini ifade edebilen, enerjik, açık sözlü, kendine güvenen, sosyal etkileşime açık ve konuşkan olma özelliklerine sahip kişilerin bulunduğu boyuttur (Apan ve Ercan, 2017: 179).
- **Duygusal denge;** duygusal yönden kararlı olma, kişiler arası ilişkilerinde uyumlu olma, olaylar karşısında tepkileri tutarlı olma ve negatif düşünmekten kaçınma gibi kişilik özelliklerini kapsayan boyuttur (Kardaş ve Şencan, 2018: 290),
- **Deneyime açıklık;** analitik düşünme yeteneğine sahip, meraklı, hayal gücü kuvvetli, cesur, değişikliğe ve yeniliklere açık olma gibi kişilik özelliklerini içeren boyuttur (Somer vd., 2002: 24).
- **Yumuşak başlılık;** yardım sever, hoşgörülü, nazik, esnek, birlikte çalışmayı seven, dost canlısı, merhametli olma gibi kişilik özelliklerini kapsayan boyuttur (Moody, 2007: 28).
- **Sorumluluk;** azimli, planlı, davranışta bulunmadan (hareket etmeden) önce düşünen, dikkatli, düzenli, dürüst, görev bilinci yüksek olma gibi kişilik özelliklerini ifade etmektedir (Tuna vd., 2020: 479, Doğan, 2013:58).

2.1. Kişilik Kavramı

TMS 8 “Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar Standardı”nda muhasebe politikası, finansal raporların hazırlanmasında ve sunulmasında uygulanan belirli ilkeler, esaslar, teamüller, kurallar ve uygulamalar olarak tanımlanmıştır. Muhasebe politikaları; finansal raporların hazırlanması ve sunulması için alternatifler arasından işletme tarafından kabul edilmiş standartlar, görüşler, yorumlar, kurallar ve düzenlemelerin bütünü olarak ifade edilebilir (Cemalcılar ve Önce, 1999:70). TMS/TRFS ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi uygulamalarında zorunlu muhasebe politikalarının yanında alternatif muhasebe politikaları uygulamaları da yer almaktadır. Finansal raporların hazırlanması ve sunulmasında önemli rolü bulunan muhasebe politikalarının belirli bir amaçla seçildiği, uygulandığı ya da değiştirildiği söylenebilir (Haftacı ve Kılınc, 2020: 351). Örneğin maddi duran varlıkların amortisman hesaplamasında TMS amortisman hesaplama yöntemleri olarak doğrusal yöntem, azalan bakiyeler yöntemi ve üretim miktarı yöntemini sunmaktadır. Kullanılacak yöntem varlıktan gelecekte beklenen ekonomik faydaları kullanılma biçimine göre seçilmelidir. Varlığın ekonomik yararında değişiklik yaşanmadığı sürece, bir dönemden diğer döneme tutarlı olarak uygulanmaktadır (Ataman Akgül ve Akay, 2004: 92).

Alternatif muhasebe politikaları tercihinde muhasebenin bilgi amaçlı raporlamadan ziyade vergi yasalarının esas alındığı Inoue ve Thomas (1996), Cushing ve Leclere (1992), Bosnyák (2003), Özkan (2005), Tzovas (2006), Jaafar ve Mcleay (2007), Fekete vd. (2010), Fekete vd. (2012) ve Okpala (2016) tarafından yapılan çalışmalar sonucunda ortaya konmuştur.

Skinner (1993), Ulsan ve Doğan (2008), Smith vd. (2001), Beatty ve Weber (2002), Missonier-Piera (2004), Zinkevičienė ve Rudžionienė (2005) ve Varıcı ve Çağırın (2015) tarafından yapılan çalışmalarda alternatif muhasebe politika tercihinde ekonomik faktörlerden; gelir artırıcı (azaltıcı) politika uygulamalarının etkili olduğu ortaya konmuştur. Hagerman ve Zmijewski (1981), Kenneth and Michael (1992), Gopalakrishnan (1994), Young (1998), Tan vd. (2002), Hall ve Swinney (2004), Aitken ve Loftus (2009) ve Juric (2014) tarafından yapılan çalışmalarda finansal kaldıraç faktörünün muhasebe politikası tercihi üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. İşletme büyüklüğünün muhasebe politikası tercihi üzerine etkili olduğu Mazay vd. (1993), Inoue ve Thomas (1996), Holland (1998), Kuo (2006), Ulsan (2007), Martinez vd. (2010), Morais (2010), Waweru vd. (2011), Shaheen (2012), Nobes ve Perramon (2013), Jahangir ve Kamran (2017), Özdemir vd. (2018), Duc ve Van (2020) tarafından yapılan çalışmaların sonucunda ulaşılmıştır. İkramiye ödeme planının muhasebe politikası tercihinde Healy (1985) ve Shuto (2007) tarafından yapılan çalışmalarda ikramiye alan yöneticilerin gelir artırıcı muhasebe politikalarını tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde muhasebe politikası tercihinde yoğunluklu olarak vergi ve ekonomik faktörlerin incelendiği, muhasebe politika tercihinin yapan meslek mensubunun davranışsal yönünün göz ardı edildiği görülmektedir. Watts ve Zimmerman (1986) muhasebe ve denetim faaliyetleri ile ilgili yapılan tercihlerde muhasebe uygulayıcılarının kendi refahlarını artırmayı ve faydalarını en yüksek seviyeye çıkarmayı hedeflediklerini varsayar (Haftacı ve Kılınç, 2020: 352). Alternatifler arasından yapılacak olan tercihler birey tarafından gerçekleştirilmekte olup, yapılan tercihin bireyin davranışsal yönünün incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Muhasebe politikası tercihinde muhasebe meslek mensuplarının kişilik özelliklerinin (davranışsal yönünün) ele alındığı ulusal literatürde çalışmaya rastlanılmamış; uluslararası literatürde ise sınırlı sayıda çalışma bulunduğu tespit edilmiştir. Muhasebe politikası tercihinde muhasebe uygulayıcısının bireysel özelliklerinin etkisine yönelik yapılan çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

Ge vd. (2011) çalışmasında finans departmanı yöneticilerinin cinsiyet, yaş, eğitim ve deneyim gibi bireysel özelliklerinin muhasebe politikası tercihi üzerine etkisini incelemiş ve kısmen de olsa yöneticilerin bireysel özelliklerinin muhasebe politikası tercihinin etkilediğini tespit etmiştir.

Matsunaga ve Yeung (2008) tarafından yapılan çalışmada firmaların icra kurulu başkanlarının muhasebe politikası tercihlerinde deneyimlerinin etkili olup olmadığı araştırılmış ve daha deneyimli başkanların daha çok gelir düşürücü muhasebe politikalarını tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Muhasebe meslek mensuplarının muhasebe politikası tercihlerinin kişilik özelliklerine göre farklılığının incelendiği benzer bir çalışmaya rastlanılmaması sebebiyle bu çalışmanın muhasebe politikası tercihinde davranışsal faktörlerin araştırılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4. METODOLOJİ

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı ve önemi, sınırlılıklarına, evrenine, örnekleme, hipotezlerine, veri toplama araçlarına, verilerin çözümlenmesinde yararlanılan istatistiksel yöntemlere ve bulgulara yönelik bilgilere yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Ulusal muhasebe düzenlemeleri ve uluslararası muhasebe standartlarında finansal raporların hazırlanmasında ve sunulmasında alternatif muhasebe politikaları bulunmaktadır. Böylece muhasebe meslek mensuplarına finansal bilginin hazırlanması ve sunulmasında seçim hakkı tanınmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının alternatif muhasebe politikaları arasından yapacağı tercih benzer finansal işlemin hazırlanacak olan finansal raporun farklı sunum ve farklı tutarlarda raporlanmasına sebep olacaktır. Bu durum muhasebenin davranışsal boyutunun araştırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Kişilik bireyi diğer bireyden ayıran davranışsal yönlerden biridir. Farklı disiplinlerde yapılan çok sayıda literatür çalışmasında kişiliğin bireyin tercihinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Alternatif muhasebe politikalarının da muhasebe meslek mensupları için bir tercih hakkı ortaya koyması, yapılacak olan tercihin kişiliğe göre farklılığının incelenmesi bu alanda boşluğu doldurması açısından önem taşımaktadır. Araştırmanın amacı; Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerinde (MSUGT) ve Tekdüzen Muhasebe Sisteminde yer alan alternatif muhasebe politikalarının tercihi ile muhasebe meslek mensuplarının kişilik özellikleri arasındaki farklılığın ortaya konulmasıdır.

4.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada iki temel sınırlılık bulunmaktadır. Sınırlılıklarından ilki ulaşılması gereken meslek mensubu sayısıdır. Araştırmanın ana evrenini bağımlı ya da bağımsız faaliyet gösteren Türkiye'deki serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavir ünvanına sahip muhasebe meslek mensupları oluşturmaktadır. Ana evrenin tamamına ulaşmak zaman ve maliyet gerektirmenin yanı sıra araştırmanın yapıldığı dönemde Covid 19 salgını nedeniyle ulaşım serbestliğinin belirli saatlerde sınırlandırılmasından dolayı araştırmanın örneklemini Niğde ve yakın komşu iller olan Aksaray, Kayseri ve Nevşehir'de bulunan muhasebe meslek mensupları oluşturmaktadır.

Araştırmanın diğer sınırlılığı Niğde, Aksaray, Kayseri ve Nevşehir'de bulunan TMS/TFRS veya BOBİ FRS'ye göre raporlama yapan işletme sayısının az olmasıdır. Bu illerde faaliyet gösteren işletmelerin çoğunluğu Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne ve Vergi Usul Kanunu'na göre raporlama yaptıkları için Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) ve Tekdüzen Muhasebe Sisteminde yer alan alternatif muhasebe politikalarının tercihi üzerine araştırma yapılmıştır.

4.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın ana evrenini Türkiye'de faaliyet gösteren serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler oluşturmaktadır. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) üye sayısı 6.935 serbest muhasebeci, 111.186 SMMM ve 4.891 YMM olmak üzere toplamda 123.012 olarak sunulmuştur (TÜRMOB, 2022). Örneklemini ise Niğde ve komşu illeri olan Aksaray, Kayseri ve Nevşehir'de faaliyet gösteren serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavir ünvanına sahip meslek mensupları oluşturmaktadır. Meslek odası başkanlıklarına ulaşılarak odada kayıtlı bulunan ve aktif olarak görev yapan meslek mensubu sayısı tespit edilmiş, kayıtlı üye sayısı, aktif olarak faaliyet gösteren üye sayısı ve ulaşılan kişi sayısı Tablo 1'de sunulmuştur. Anketlerin uygulanacağı örneklem büyüklüğü örneklem genişliği bakımından %95 güven düzeyinde, %5 hata payına karşılık olarak 319 kişiye denk gelmektedir.

Bu çalışma için İzmir Demokrasi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 04.02.2021 tarihli ve 2021/02-02 sayılı Etik Kurul Onayı alınarak 700 meslek mensubuna anket formu dağıtılmış; 550 meslek mensubu ankete dönüş sağlamış, yapılan inceleme sonucunda geçerli anket sayısı 521 kişi olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 1

İllere göre muhasebe meslek mensubu sayısı (kişi)

İL	TÜRMOB (Kişi)	Aktif Olarak Faaliyet Gösteren (Kişi)	Geçerli Anket Sayısı
Nevşehir	245	150	92
Aksaray	188	125	65
Kayseri	1788	1495	297
Niğde	130	87	67
Toplam	2.351	1.857	521

4.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın sorusu Türkiye’de faaliyet gösteren SMMM ve YMM’lerin finansal tablolarının sunulması ve hazırlanmasında uyguladıkları muhasebe politikası tercihlerinde kişilik özellikleri bakımından farklılık bulunup bulunmadığıdır.

Muhasebe politikası tercihi ile kişilik özellikleri arasında anlamlı farklılık bulunup bulunmadığını test etmek amacıyla kurulan hipotez:

H_0 : *Kişilik özelliklerine göre muhasebe politikası tercihi açısından anlamlı bir farklılık yoktur.*

H_1 : *Kişilik özelliklerine göre muhasebe politikası tercihi açısından anlamlı bir farklılık vardır.*

4.5. Veri Toplama Aracı ve İstatistiki Uygulamalar

Verilerin toplanmasında kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgile formu, ikinci bölüm On Maddeli Kişilik Ölçeği (OMKÖ) ve üçüncü bölüm muhasebe meslek mensuplarının muhasebe politikası tercihinin yönelik sorulardan oluşmaktadır. Kişisel bilgi formunda meslek mensuplarının unvan, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki deneyim, faaliyet gösterilen il ve bağımsız denetçi yetkisine sahiplik soruları yer almaktadır. Meslek mensuplarının kişilik özelliklerinin belirlenmesinde kullanılan OMKÖ, beş faktör kişilik kuramında her bir alt boyutu benzer anlama gelen iki sıfatı içeren on maddeden oluşmaktadır. Gosling vd. (2003) tarafından geliştirilen Atak (2013) tarafından Türk kültürüne uyarlanan ölçek; dışadönüklük, deneyime açıklık, sorumluluk, yumuşak başlılık ve duygusal denge kişilik özelliklerini ölçmektedir. Muhasebe politika tercihinin yönelik soru bölümünde Niğde ili muhasebe meslek mensupları ile yapılan görüşmeler ve Gürel (2018) tarafından yapılan çalışmada yer alan alternatif muhasebe politika uygulamaları incelenerek 28 maddeden oluşan alternatif muhasebe politikası yer almaktadır.

Araştırmada kullanılan OMKÖ geçerlilik ve güvenilirliğini tespit etmek için Lisrel 8.7 programı, elde edilen verilerin analizinde SPSS 22 istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılımını tespit etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov uygulanmış ve verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle verilerin farklılık analizlerinde nonparametrik istatistiksel tekniklerinden Kruskal-Wallis ve Mann Whitney U testleri kullanılmıştır.

4.5.1. On maddeli kişilik ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik analizi

On Maddeli Kişilik Ölçeği yapı geçerliliğini test etmek için doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi araştırmada kullanılan faktörler arasında yeterli düzeyde ilişki olup olmadığı, değişkenlerin faktörlerle ilişkisi, faktörlerin birbirinden bağımsızlığı, faktörlerin modeli açıklamada yeterliliği için kullanılan analiz türüdür (Erkorkmaz vd., 2013: 211). OMKÖ doğrulayıcı faktör analizi yapı geçerliliğine ilişkin değerler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

On maddeli kişilik ölçeği yapı geçerliliği değerleri

χ^2	sd	p	χ^2 /sd	RMSEA	GFI	AGFI	NFI	NNFI	CFI	IFI
58,83	25	p<0,05	2,35	0,068	0,98	0,95	0,93	0,92	0,96	0,96

Tablo 2 incelendiğinde GFI, AGFI, CFI ve IFI değerlerinin 0,95'ten büyük olması modelin uyum derecesinin mükemmel olduğunu; χ^2/sd oranının 3'ten, RMSEA değerinin 0,08'den, NNFI değerinin 0,95'ten düşük olması modelin veri uyumunun kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Uyum indeks değerlerinin yorumlanmasında Tablo 3'te yer alan değerler dikkate alınmıştır.

Tablo 3

Uyum indekslerine ilişkin mükemmel ve kabul edilebilir uyum ölçütleri

Uyum İndeksleri	Mükemmel Uyum Ölçütleri	Kabul Edilebilir Uyum Ölçütleri
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 3$
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	$0,85 \leq AGFI \leq 0,90$
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$
CFI	$0,95 \leq CFI \leq 1,00$	$0,90 \leq CFI \leq 0,95$
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI \leq 0,95$
NNFI (TLI)	$0,95 \leq NNFI (TLI) \leq 1,00$	$0,90 \leq NNFI (TLI) \leq 0,95$
IFI	$0,95 \leq IFI \leq 1,00$	$0,90 \leq IFI \leq 0,95$
RMSEA	$0,00 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$

Kaynak. İlhan ve Çetin, 2014: 31.

Araştırmada kullanılan OMKÖ Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı değerlerinin kişilik boyutlarından deneyime açıklık boyutu 0,60, yumuşak başlılık boyutu 0,62, duygusal denge boyutu 0,69, sorumluluk boyutu 0,61 ve dışadönüklük boyutu 0,67 olarak tespit edilmiştir. Ölçek Cronbach Alfa güvenilirlik katsayı değerinin 0,60-0,69 değerleri arasında yer alması ölçek güvenilirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu, 0,70-0,89 değerleri arasında bulunması ölçek güvenilirliğinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir (Polat Demir, 2020: 329). Elde edilen bu değerler OMKÖ'nün kişiliğin 5 alt boyutu için güvenilirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

4.6. Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde muhasebe meslek mensuplarının betimsel özellikleri, kişilik özellikleri ve muhasebe politikası tercihinin finansal tablolara etkisinin bilinirlik düzeyine ilişkin bulgulara, verilerin analizine, yorum ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

4.6.1. Muhasebe meslek mensuplarının betimsel özelliklerine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının unvan, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki deneyim, bağımsız denetçi yetkisi ve faaliyette bulunulan ile ilişkin bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4*Muhasebe meslek mensuplarının betimleyici özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri*

Katılımcıların Demografik Özellikleri							
Özellikler		F	%	Özellikler	F	%	
Yaş	25-29	45	8,6	Eğitim Durumu	Lise	60	11,5
	30-34	136	26,1		Önlisans	93	17,9
	35-39	164	31,5		Lisans	303	58,1
	40-44	74	14,2		Yüksek Lisans	60	11,5
	45+	102	19,6		Doktora	5	1,0
	Toplam	521	100,0		Toplam	521	100,0
Unvanınız	SMMM	511	98,1	Bağımsız Denetçi Yetkisi	Var	204	39,2
	YMM	10	1,9		Yok	317	60,8
	Toplam	521	100,0		Toplam	521	100,0
Cinsiyet	Kadın	70	13,44	Mesleki Deneyim	1 yıldan az	15	2,9
	Erkek	451	86,56		1-5 yıl	70	13,4
	Toplam	521	100,0		6-10 yıl	145	27,9
Bağlı Bulduğunuz Oda					11-15 yıl	134	25,7
					15+ yıl	157	30,1
					Toplam	521	100,0
					Niğde	67	12,9
					Nevşehir	92	17,6
					Aksaray	65	12,5
Kayseri	297	57					
Toplam	521	100,0					

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının yaş aralığına bakıldığında çoğunluğu %31,5'i 35-39 yaş aralığında bulunmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarını ünvanları açısından incelediğimizde %98,1'i SMMM ünvanına sahip olduğu, cinsiyetleri açısından incelendiğinde %86,56'sının erkek katılımcıdan oluştuğu görülmektedir. Faaliyette bulunan il açısından incelendiğinde muhasebe meslek mensuplarının %57'sinin Kayseri, %17,6'sının Nevşehir, %12,9'unun Niğde ve %12,5'nin Aksaray'da bulunduğu görülmektedir. Eğitim durumları açısından incelendiğinde muhasebe meslek mensuplarının %58,1'inin lisans, %11,5'inin yüksek lisans ve %1'inin doktora düzeyinde eğitime sahip olduğu görülmektedir. Mesleki deneyim açısından incelendiğinde %30,1'inin 15 yıldan fazla deneyime sahip olduğu tespit edilmiştir. Bağımsız denetçi yetkisine sahip olma bakımından meslek mensuplarının %60,8'inin bağımsız denetçi yetkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

4.6.2. Muhasebe meslek mensuplarının kişilik özelliklerine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının kişilik özelliklerine ait bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5*Muhasebe meslek mensuplarının betimleyici özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri*

	Niğde		Nevşehir		Aksaray		Kayseri		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Dışadönüklük	12	17,9	6	6,5	10	15,4	67	22,6	95	18,2
Duygusal denge	17	25,4	25	27,2	17	26,1	47	15,8	106	20,4
Deneyime açıklık	12	17,9	16	17,4	7	10,8	80	26,9	115	22,1
Sorumluluk	19	28,4	23	25,0	14	21,5	43	14,5	99	19,0
Yumuşak başlılık	7	10,4	22	23,9	17	26,2	60	20,2	106	20,3
Toplam	67	100	92	100	65	100	297	100	521	100

Muhasebe meslek mensuplarının kişilik özellikleri il bazında incelendiğinde meslek mensuplarının çoğunlukla;

- Niğde ilinde faaliyet gösteren meslek mensuplarının sorumluluk,
- Nevşehir ilinde faaliyet gösteren meslek mensuplarının duygusal denge,
- Aksaray ilinde faaliyet gösteren meslek mensuplarının yumuşak başlılık,
- Kayseri ilinde faaliyet gösteren meslek mensuplarının deneyime açıklık kişilik özelliğine sahip olduğu tespit edilmiştir.

4.6.3. Muhasebe politikası tercihinin finansal tablolara etkisinin bilinirlik düzeyine ilişkin bulgular

Muhasebe meslek mensuplarının muhasebe politikası tercihinin finansal tablolara etkisinin bilinirlik düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 6’te sunulmuştur.

Tablo 6*Muhasebe politikası tercihlerinin finansal tablolara etkisinin bilinirlik düzeyi*

Tercih edilen muhasebe politikasının finansal tablolara etkisi hakkında bilgi sahibiyim.	Niğde		Nevşehir		Aksaray		Kayseri		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Kesinlikle Katılıyorum	44	65,7	22	23,9	18	27,7	124	41,8	208	39,9
Katılıyorum	7	10,4	32	34,8	18	27,7	113	38	170	32,6
Kararsızım	12	17,9	30	32,6	20	30,8	52	17,5	114	21,9
Katılmıyorum	2	3,0	5	5,4	3	4,6	5	1,7	15	2,9
Kesinlikle Katılmıyorum	2	3,0	3	3,3	6	9,2	3	1,0	14	2,7

Tablo 6 incelendiğinde Niğde ve Kayseri illerinde faaliyet gösteren meslek mensuplarının tercih edilen muhasebe politikasının finansal tablolara etkisinin (Kesinlikle katılıyorum ve Katılıyorum) bilinilirlik düzeyinin daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Genel olarak değerlendirildiğinde araştırmaya katılan meslek mensuplarının %72,5'inin (Kesinlikle katılıyorum ve Katılıyorum) tercih edilen muhasebe politikasının finansal tablolara etkisini bildiği ortaya konması, meslek mensuplarının tercih edilen muhasebe politikası finansal tablolara etki bilinilirlik düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

4.6.4. Kişilik özellikleri ve muhasebe politikası tercihleri arasındaki farklılığa ilişkin bulgular

Muhasebe meslek mensuplarının kişilik özellikleri ile 28 muhasebe politikası tercihi arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığı Kruskal-Wallis analizi ile test edilmiştir.

Kişilik özellikleri bakımından farklılığa ilişkin test edilecek hipotezler:

H₀: *Kişilik özelliklerine göre muhasebe politikası tercihi açısından anlamlı bir farklılık yoktur.*

H₁: *Kişilik özelliklerine göre muhasebe politikası tercihi açısından anlamlı bir farklılık vardır.*

Tablo 7

Sıfır hipotezleri ve Kruskal-Wallis analiz sonuçları

Hipotezler	Sig.
H1: Kişilik özelliklerine göre kapsamına göre bilanço hazırlama tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,000
H2: Kişilik özelliklerine göre kapsamına göre gelir tablosu hazırlama tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,002
H3: Kişilik özelliklerine göre biçimine göre bilanço hazırlama tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,002
H4: Kişilik özelliklerine göre katkı tipi gelir tablosu düzenleme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,007
H5: Kişilik özelliklerine göre kullanılan hesap planı tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,003
H6: Kişilik özelliklerine göre ek finansal tablo düzenleme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,000
H7: Kişilik özelliklerine göre Yabancı Paralı İşlemlerde Yabancı Para Çıktılarını Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,344
H8: Kişilik özelliklerine göre Vadesi Dolmuş Ticari Alacakları Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,144
H9: Kişilik özelliklerine göre Vadesi Dolmuş Diğer Alacakları Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,091
H10: Kişilik özelliklerine göre Stok Çıktılarını Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,044
H11: Kişilik özelliklerine göre Bir Yıl İçinde Satılması Planlanan (Öngörülen) Miktarı Aşan Stokları Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,153
H12: Kişilik özelliklerine göre Kuruluş ve Örgütlenme Giderlerini Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,000
H13: Kişilik özelliklerine göre Amortisman Kayıt Yöntemi tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,419
H14: Kişilik özelliklerine göre Amortisman Ayırma Sınırı Altında Kalan MDV Kalemlerini Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,162
H15: Kişilik özelliklerine göre Kullanılmayacak Duruma Gelen ve Satışı Zor Görünen MDV'leri Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,333
H16: Kişilik özelliklerine göre Hisse Senedi Yatırımlarında Dönem Sonu Piyasa Değeri Alış Değerinin Altına Düşmesi Durumunda Karşılık Ayırma tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,080
H17: Kişilik özelliklerine göre Alacak Senetleri ve Borç Senetleri Reeskont Uygulama Yöntemi tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,096
H18: Kişilik özelliklerine göre Şüpheli Alacaklar Karşılık Ayırma tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,004

Tablo 7'nin Devamı

H19: Kişilik özelliklerine göre Senetler Dışında Kalan Diğer Alacak ve Borçlara Reeskont Uygulama Yöntemi tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,161
H20: Kişilik özelliklerine göre Kredi Kartından Doğan Alacak ve Borçlara Reeskont Uygulama Yöntemi tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,136
H21: Kişilik özelliklerine göre Stok Maliyeti Belirleme Yöntemi tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,000
H22: Kişilik özelliklerine göre Stok Edinimi Sırasında Alışla Bağlantılı Finansman Giderlerini Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,313
H23: Kişilik özelliklerine göre Dönem Sonu Stok Değerlemesinde Tespit Olunan Kur Farkı, Faiz ve Komisyon Giderlerini Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,071
H24: Kişilik özelliklerine göre Maddi Duran Varlıklar için Amortisman Yöntemi tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,002
H25: Kişilik özelliklerine göre Amortisman Yararlı Ömür Tercihi tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,667
H26: Kişilik özelliklerine göre Maddi Duran Varlıklar Muhasebeleştirildikten Sonraki Dönemlerde MDV İle İlgili Oluşan Kur Farklarını ve/veya Kredi Faizlerini Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,105
H27: Kişilik özelliklerine göre Kıdem Tazminatı Ayırma tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,588
H28: Kişilik özelliklerine göre SGK Primlerinin Zamanında Ödenmesi Sonucunda Hak Kazanılan %5'lik Prim İndirim Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.	0,112

Not. $p < 0,005$

Tablo 7 incelendiğinde hesaplanan $p < 0,005$ önem düzeyinden küçük olduğundan H_0 hipotezleri aşağıdaki alt boyutlarda reddedilmiş, bu boyutlarda kişilik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir:

- H1: Kişilik özelliklerine göre kapsamına göre bilanço hazırlama tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.
- H2: Kişilik özelliklerine göre kapsamına göre gelir tablosu hazırlama tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.
- H3: Kişilik özelliklerine göre biçimine göre bilanço hazırlama tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.
- H5: Kişilik özelliklerine göre kullanılan hesap planı tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.
- H6: Kişilik özelliklerine göre ek finansal tablo düzenleme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.
- H12: Kişilik özelliklerine göre Kuruluş ve Örgütlenme Giderlerini Kaydetme tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.
- H18: Kişilik özelliklerine göre Şüpheli Alacaklar Karşılık Ayırma tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.
- H21: Kişilik özelliklerine göre Stok Maliyeti Belirleme Yöntemi tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.
- H24: Kişilik özelliklerine göre Maddi Duran Varlıklar için Amortisman Yöntemi tercihi bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.

Kişilik özelliklerine göre anlamlı farklılık tespit edilen hipotezlerde muhasebe meslek mensuplarının politikası tercihlerine ilişkin gruplar arası farklılığını ortaya koymak amacıyla Mann Whitney U Testi uygulanmıştır.

Tablo 8

Muhasebe meslek mensuplarının kişilik özellikleri ile muhasebe politikası tercihleri alt boyut farklılıklarının karşılaştırılması/Mann Whitney U Testi sonuçları

Muhasebe Politikası Tercihi	Kişilik Özelliği	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Anlamlılık
Kapsamına Göre Bilanço Hazırlama	Dışadönüklük	95	85,73	8144,00	0,000
	Duygusal Denge	106	114,69	12157,00	
	Dışadönüklük	95	83,58	7940,50	0,000
	Sorumluluk	99	110,85	10974,50	
	Dışadönüklük	95	88,34	8392,50	
Kapsamına Göre Gelir Tablosu Hazırlama	Yumuşak Başlılık	106	112,34	11908,50	0,002
	Dışadönüklük	95	88,12	8371,00	
	Duygusal Denge	106	112,55	11930,00	0,003
	Dışadönüklük	95	88,83	8438,50	
	Yumuşak Başlılık	106	111,91	11862,50	
Biçimine Göre Bilanço Hazırlama	Dışadönüklük	95	84,28	8007,00	0,001
	Sorumluluk	99	110,18	10908,00	
	Dışadönüklük	95	86,19	8188,00	0,000
	Yumuşak Başlılık	106	114,27	12113,00	
	Dışadönüklük	95	85,29	8103,00	
Kullanılan Hesap Planı	Sorumluluk	99	109,21	10812,00	0,001
	Dışadönüklük	95	89,36	8489,50	
	Duygusal Denge	106	111,43	11811,50	0,001
	Deneyime Açıklık	115	96,96	11119,50	
	Sorumluluk	99	120,06	11885,50	
Ek Mali Tablo Düzenleme	Dışadönüklük	115	100,48	11555,20	0,002
	Duygusal Denge	106	122,41	12975,50	
	Dışadönüklük	95	83,78	7959,00	0,000
	Yumuşak Başlılık	106	116,43	12342,00	
	Duygusal Denge	106	95,25	10096,50	0,004
Yumuşak Başlılık	106	117,75	12481,50		
Deneyime Açıklık	115	99,37	11428,00		
Kuruluş ve Örgütlenme Giderlerini Kaydetme	Yumuşak Başlılık	106	123,61	13103,00	0,000
	Dışadönüklük	95	89,46	8499,00	
	Yumuşak Başlılık	106	111,34	1180,00	0,001
	Dışadönüklük	95	88,67	8423,50	
	Sorumluluk	99	105,97	10491,50	
Şüpheli Alacaklar Karşılık Ayırma	Deneyime Açıklık	115	99,23	11412,00	0,001
	Sorumluluk	99	117,10	11593,00	
	Deneyime Açıklık	115	100,07	11508,00	0,000
	Yumuşak Başlılık	106	122,86	13023,00	
	Sorumluluk	99	107,98	10690,00	
Stok Maliyeti Belirleme Yöntemi	Dışadönüklük	95	86,58	8225,00	0,003
	Sorumluluk	99	113,92	11278,00	
	Yumuşak Başlılık	106	92,80	9837,00	0,005
Maddi Duran Varlıklar için Amortisman Yöntemi	Dışadönüklük	95	82,87	7872,50	0,000
	Yumuşak Başlılık	106	117,25	12428,50	
	Deneyime Açıklık	115	99,28	11417,50	0,003
	Yumuşak Başlılık	106	123,71	13113,50	
Maddi Duran Varlıklar için Amortisman Yöntemi	Dışadönüklük	95	86,77	8243,00	0,000
	Duygusal Denge	106	113,75	12058,00	
	Dışadönüklük	95	90,04	8554,00	0,005

Not. $p < 0,005$

Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda;

Kapsamına göre bilanço hazırlama tercihinde dışadönüklük kişilik özelliğine sahip meslek mensupları ile duygusal denge, yumuşak başlılık ve sorumluluk kişilik özelliklerine sahip meslek mensupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Dışadönüklük kişilik özelliğine sahip meslek mensupları özet tablo (%54,7) düzenlemeyi tercih ederken, duygusal denge (%45,3), yumuşak başlılık (%45,3) ve sorumluluk (%45,5) kişilik özelliğine sahip meslek mensupları özet ve ayrıntılı tablo şeklinde düzenlemeyi tercih etmektedir.

Biçimine göre bilanço hazırlama tercihinde dışadönüklük kişilik özelliğine sahip meslek mensupları ile yumuşak başlılık, duygusal denge ve sorumluluk kişilik özelliklerine sahip meslek mensupları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Dışadönüklük (%65,3), yumuşak başlılık (%39,6), duygusal denge (%48,1) ve sorumluluk (%46,5) kişilik özelliğine sahip meslek mensupları rapor tipi bilanço düzenlemeyi tercih etmektedir. Dışadönüklük kişilik özelliğine sahip meslek mensupları diğer kişilik özelliğine sahip meslek mensuplarından daha yüksek oranda rapor tipi bilanço düzenlemeyi tercih etmektedir.

Kullanılan hesap planı açısından incelendiğinde deneyime açıklık kişilik özelliğine sahip meslek mensupları ile sorumluluk ve duygusal denge kişilik özelliklerine sahip meslek mensupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Deneyime açıklık (%77,4), duygusal denge (%57,5) ve sorumluluk (%55,6) kişilik özelliğine sahip meslek mensupları normal hesap planı kullanmayı tercih etmektedir. Deneyime açıklık kişilik özelliğine sahip meslek mensupları normal hesap planı kullanmayı daha fazla tercih etmektedir.

Ek mali tablo düzenlenmesi tercihinde yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip meslek mensupları ile duygusal denge, deneyime açıklık ve dışadönüklük kişilik özelliklerine sahip meslek mensupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ek mali tablo düzenlememeyi yumuşak başlılık (%41,5), duygusal denge (%65,1), dışadönüklük (%73,6) ve deneyime açıklık (%61,7) kişilik özelliğine sahip meslek mensupları tercih etmektedir. Yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip meslek mensupları diğer kişilik özelliğine sahip meslek mensuplarından daha düşük oranda ek mali tablo düzenlememeyi tercih etmektedir.

Kuruluş ve örgütlenme giderlerini muhasebeleştirme tercihinde yumuşak başlılık ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip meslek mensupları ile deneyime açıklık ve dışadönüklük kişilik özelliğine sahip meslek mensupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yumuşak başlılık (%69,8), sorumluluk (%73,7), deneyime açıklık (%90,4) ve dışadönüklük (%91,6) kişilik özelliğine sahip meslek mensupları aktifleştirmeyi tercih etmektedir.

Şüpheli alacaklar için karşılık ayırma tercihinde sorumluluk kişilik özelliğine sahip meslek mensupları ile dışadönüklük ve yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip meslek mensupları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sorumluluk (%43,4), yumuşak başlılık (%64,2) ve dışadönüklük (%65,2) şüpheli alacaklar için karşılık ayırmadıklarını belirtmiştir. Sorumluluk kişilik özelliğine sahip meslek mensupları diğer kişilik özelliğine sahip meslek mensuplarından daha düşük oranda karşılık ayırmamayı tercih etmektedir.

Stok maliyeti belirleme yöntemi tercihinde yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip meslek mensupları ile dışadönüklük ve deneyime açıklık kişilik özelliklerine sahip meslek mensupları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip meslek mensupları stok maliyetini belirlemede ağırlıklı ortalama maliyet yöntemini (%33,0) tercih ederken, deneyime açıklık (%53,9) ve dışadönüklük (%64,2) kişilik özelliğine sahip meslek mensupları stok maliyeti belirleme yönteminde FIFO yöntemini kullanmayı tercih etmektedir.

Maddi duran varlıklar için amortisman ayırma yöntemi tercihinde dışadönüklük kişilik özelliğine sahip meslek mensupları ile yumuşak başlılık ve duygusal denge kişilik özelliklerine sahip meslek mensupları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Dışadönüklük kişilik özelliğine sahip meslek mensupları amortisman ayırmamayı (%54,7) tercih ederken, duygusal denge (%56,6) ve yumuşak başlılık (%55,7) kişilik özelliğine sahip meslek mensupları amortisman ayırma yönteminde normal amortisman ayırma yöntemini tercih etmektedir.

5. SONUÇ

Finansal raporların hazırlanmasında ve sunulmasında alternatif seçenekler arasından tercih hakkı sağlanması, bireysel özelliklerin karar vermede etkili olabilmesini mümkün kılmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada bireylerin karar vermesinde etkili olan faktörlerden kişilik özellikleri incelenmiştir. Araştırma muhasebe meslek mensuplarının muhasebe politikası tercihi ile kişilik özellikleri arasındaki

farklılığı incelemek amacıyla Niğde, Aksaray, Kayseri ve Nevşehir’de bulunan SMMM ve YMM unvanına sahip muhasebe meslek mensuplarına uygulanmıştır. Kişilik grupları açısından meslek mensupları incelendiğinde; Niğde ilinde bulunan meslek mensuplarının sorumluluk, Nevşehir ili meslek mensuplarının duygusal dengelilik, Aksaray ili meslek mensuplarının yumuşak başlılık ve Kayseri ili meslek mensuplarının deneyime açıklık kişilik grubunda yer aldığı tespit edilmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda kişilik özelliklerine göre 28 muhasebe politikasından 9’unda gruplar arası yüksek düzeyde anlamlı farklılık tespit edilirken, 19 muhasebe politikasının tercihinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Muhasebe meslek mensuplarının kişilik özellikleri ile muhasebe politikası tercihi arasında anlamlı farklılık tespit edilen muhasebe politikalarında gruplar arası farklılıklar incelendiğinde;

- Kapsamına göre bilanço ve gelir tablosunun düzenlenmesinde özet tablonun tercih edilme, bilançonun düzenlenmesinde rapor tipi bilançonun tercih edilme, maddi duran varlıklar için amortisman ayırmada amortisman ayırmama tercihinde farklılığın dışadönüklük kişilik özelliğine sahip meslek mensuplarından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Bu durum dışadönük kişiliğe sahip bireylerin ayrıntıya takılmadan konunun özüne ulaşma isteği ile ilişkilendirilebilir.
- Kullanılan hesap planı tercihinde farklılığın deneyime açıklık kişilik özelliğinden kaynaklandığı görülmektedir.
- Ek mali tablo düzenlenmesi ve kuruluş ve örgütlenme giderlerinin muhasebeleştirilmesinde farklılığın yumuşak başlılık kişilik özelliğinden kaynaklandığı görülmektedir. Yumuşak başlı kişilik özelliğine sahip meslek mensupları diğer kişilik özelliklerine göre daha yüksek oranda ek mali tablo düzenlemeyi tercih etmektedir. Bu durum yumuşak başlı kişilik özelliğine sahip meslek mensuplarının güven verici olma özellikleri ile ilişkilendirilebilir.
- Şüpheli alacaklar için karşılık ayırma tercihinde farklılığın sorumluluk kişilik özelliğinden kaynaklandığı görülmektedir. Kişilik grupları arasında en düşük karşılılık ayırmama tercihinde bulunan grup sorumluluk kişilik özelliğidir. Bu da sorumluluk kişilik özelliğine sahip bireylerin risk sevmemeleri ile açıklanabilir.
- Stok maliyeti belirleme yöntemi tercihinde farklılığın yumuşak başlılık kişilik özelliğinden kaynaklandığı görülmektedir. Yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip meslek mensupları ağırlıklı ortalama maliyet yöntemini kullanmayı tercih etmektedir. Bu da yumuşak başlılık kişilik özelliklerinden gerçekçi olma özelliği ile ilişkilendirilebilir.

Muhasebe meslek mensuplarının alternatif politika tercihinin finansal tablolara etkisinin bilinirlik düzeylerinin yüksek çıkması muhasebe politikası tercihinde vergi odaklı muhasebe anlayışının etkili olduğunun, Cushing ve Leclere (1992), Bosnyak (2003), Tzovas (2006), Fekete vd. (2010) ve Fekete vd. (2012) tarafından yapılan çalışmaları destekler niteliktedir. Muhasebe meslek mensupları tarafından bir yıl içinde satılması planlanan (öngörülen) miktarı aşan stokları kayıt tercihinde 293 GELECEK YILLAR İHTİYACI STOKLAR HESABI’nın kullanılmaması, kullanılmayacak duruma gelen ve satışı zor görünen MDV kayıt tercihinde 294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MDV HESABI’nın kullanılmaması muhasebenin bilgi amaçlı değil Özkan (2005) tarafından da ifade edildiği gibi vergi amaçlı muhasebe anlayışının hâkim olduğunu kanıtlar bir diğer örnektir.

Davranışsal muhasebe açısından daha sonra yapılacak çalışmalarda araştırmacılara mesleki yargı, tahmin ve alternatif muhasebe politikaları sunması nedeniyle Türkiye Muhasebe Standartları açısından konunun incelenerek, mesleki yargı, tahmin ve alternatif muhasebe politikaları ile davranışsal özellikler arasındaki ilişkinin araştırılması önerilebilir.

Beyan ve Açıklama / Disclosure Statement

Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

The author has no conflict of interest to declare.

Finansal Destek / Funding

Bu çalışmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

No funding to declare for this study.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı / Author Contribution Statement

Çalışmanın tüm aşamaları yazar tarafından yürütülmüştür.

All stages of the study were conducted by the author.

Etik Kurul İzni / Ethics Board Approval

Bu çalışma için İzmir Demokrasi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 04.02.2021 tarihli ve 2021/02-02 sayılı Etik Kurul Onayı alınmıştır.

Ethics Committee Approval was received for this study from İzmir Democracy University Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Board (Approval Date: February 4, 2021; Approval Number: 2021/02-02).

Bu Makaleye Atf Vermek İçin / To Cite This Article: Çelik, S. (2023). Muhasebe meslek mensuplarının kişilik özellikleri ile muhasebe politikası tercihleri arasındaki farklılıkların incelenmesi. *İda Academia Muhasebe ve Maliye Dergisi*, 6(2), 105-123. <https://doi.org/10.52059/idaacmmd.1283559>

KAYNAKÇA

- Aitken, M. J., & Loftus, J. A. (2009). Determinants of accounting policy choice in the Australian property industry: A portfolio approach, *Journal of Accounting and Finance*, 34(2), 1-20. <https://doi.org/10.1111/j.1467-629X.1994.tb00266.x>
- Allport, G. W. (1937). *Personality: A psychological interpretation*. Holt.
- Apan, M. ve Ercan, S. (2017). Beş faktör kişilik özelliklerinin finansal okuryazarlık üzerine etkisinin yol analizi ile belirlenmesi: Lisans düzeyindeki işletme öğrencileri üzerine bir araştırma. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(16), 177-202.
- Atak, H. (2013). On-Maddeli kişilik ölçeği'nin Türk Kültürü'ne uyarlanması. *Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi*, 50, 312-319.
- Ataman Akgül, B. ve Akay, H. (2004). *Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye'de uygulama etkinliğine ilişkin bir araştırma* (2. Baskı). Türkmen Kitabevi.
- Beatty, A., & Weber, J. (2002). The effects of debt contracting on voluntary accounting method changes. *The Accounting Review*, 78(1). <https://doi.org/10.2308/accr.2003.78.1.119>
- Bitlisli, F., Dinç, O., Çetinceli, Ö. ve Kaygısız, Y. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ile akademik güdülenme ilişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 459-480.
- Bosnyák, J. (2003). Számviteli értékelési eljárások hatása a vállalkozások vagyoni, jövedelmi és pénzügyi helyzetére (the effect of evaluation methods on the financial position, performance and cash flows of entites) (Unpublished doctoral thesis). Budapest Corvinus University.
- Cemalcılar, Ö. ve Önce, S. (1999). *Muhasebenin kuramsal yapısı*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 150.

- Cushing, B. E., & Leclere, M. J. (1992). Evidence on the determinants of inventory accounting policy choice. *The Accounting Review*, 67(2), 355-366.
- Demirci, M. K., Özler, D. E. ve Girgin, B. (2009). Beş faktör kişilik modelinin iş yerinde duygusal tacize (mobbing) etkileri: Hastane işletmelerinde bir uygulama. *Journal of Azerbaijani Studies*, 12(2), 13-39.
- Doğan, T. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Duc, V., & Van, T. (2020). Factors influencing the choices of accounting policies in small and medium enterprises in Vietnam. *The Journal of Asian Finance Economics and Business*, 7(10), 687-696. <https://doi.org/10.13106/jafeb.2020.vol7.no10.687>
- Erkorkmaz, Ü., Etikan, İ., Demir, O., Özdamar, K. ve Sanisoğlu, S. Y. (2013). Doğrulamalı faktör analizi ve uyum indeksleri. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 33(1), 210-223.
- Feist, J., & Feist, G. J. (2009). *Theories of Personality* (7th Edition). McGrawHill.
- Fekete, S., Damagum, Y.M., Mustata, R., Matış, D., & Popa, I. (2010). Explaining accounting policy choices of SME's: An empirical research on the evaluation methods. *European Research Studies*, 13(1), 33-48. <https://doi.org/10.35808/ersj/256>
- Fekete, S., Vladu, D.C., Albu, C.N., & Albu, N. (2012). Is SMEs accounting influenced by taxation? Some empirical evidence from Romania. *African Journal of Business Management*, 6(6), 2318-2331. <https://doi.org/10.5897/AJBM11.1699>
- Ge, W., Matsumoto, D., & Zhang, J. L. (2011). Do CFOs have styles of their own? An empirical investigation of the effect of individual cfos on financial reporting practices. *Contemporary Accounting Research*, 28(4), 1141-1179. <https://doi.org/10.1111/j.1911-3846.2011.01097.x>
- Gençtanırım-Kurt, D. ve Çetinkaya-Yıldız, E. (2020). *Kişilik kuramları (gerçek yaşamdan kişilik analizi örnekleriyle)* (5. Baskı). Pegem Yayıncılık.
- Gopalakrishnan, V. (1994). Accounting choice decisions and unlevered firms: Further evidence on debt/equity hypothesis. *Journal of Financial and Strategic Decisions*, 7(3), 33-47.
- Gosling, S.D., Rentfrow, P.J., & Swann, W.B. Jr. (2003). A very brief measure of the big five personality domains. *Journal of Research in Personality*, 37 (6), 504-528.
- Gürel, F. (2018). Ölçeklerine göre işletmeler ve uyguladıkları muhasebe politikalarına yönelik karşılaştırmalı bir inceleme (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Hagerman, R.L. and Zmijewski, M.E. (1981). An income strategy approach to the positive theory of accounting standard setting/ choice. *Journal of Accounting and Economics*, 3(2), 129-149. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(81\)90010-0](https://doi.org/10.1016/0165-4101(81)90010-0)
- Hall, S. C., & Swinney, L. S. (2004). Accounting policy changes and debt contracts. *Management Research News*, 27(7), 34-48. <https://doi.org/10.1108/01409170410784239>
- Healy, P. M. (1985). The effect of bonus schemes on accounting decisions. *Journal of Accounting and Economic*, 7(1-3), 85-107. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(85\)90029-1](https://doi.org/10.1016/0165-4101(85)90029-1)
- Holland, K. (1998). Accounting policy choice: The relationship between corporate tax burdens and company size. *Journal of Business Finance & Accounting*, 25(3-4), 265-288. <https://doi.org/10.1111/1468-5957.00187>
- Inoue, T., & Thomas, W.B. (1996). The choice of accounting policy in Japan. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 7(1), 1-23.
- İlhan, M. ve Çetin, B. (2014). LISREL ve AMOS programları kullanılarak gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeli (yem) analizlerine ilişkin sonuçların karşılaştırılması. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 5(2), 26-42.
- Jaafar, A., & Mcleay, S. (2007). Country Effects and sector effects on the harmonization of accounting policy choice. *ABACUS*, 43(2), 156-189. <https://doi.org/10.2139/ssrn.976677>

- Jahangir, A., & Kamran, A. (2017). Determinants of Accounting policy choices under International Accounting Standards: Evidence from South-Asia. *Accounting Research Journal*, 30(4), 430-446. <https://doi.org/10.1108/ARJ-02-2015-0020>
- John, O. P., & Srivastava, S. (1999). The big five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. In L. A. Pervin, & O. P. John (Eds.). *Handbook of personality: Theory and research*. Guilford Press.
- Juric, D. (2014). Effect of accounting policies on financial position of small and medium-sized enterprises. *The Journal of Accounting and Management*, 4(1), 43-59.
- Kardaş, S. ve Şencan, H. (2018). Beş faktör kişilik özelliklerinin iş tatmini üzerindeki etkisi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(33), 287-299.
- Kenneth, L. W., & Michael, J. P. (1992). Economic determinants of accounting policy choice: The case of current cost accounting in the UK. *Journal of Accounting and Economics*, 15(1), 87-114. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(92\)90013-R](https://doi.org/10.1016/0165-4101(92)90013-R)
- Haftacı, V. ve Kılınç, Y. (2020). Muhasebe politikası seçim kararları: Alternatif muhasebe politikalarının finansal tablolar üzerindeki etkisinin gösterilmesine yönelik bir örnek uygulama. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16(2), 349-367.
- Kuo, H.C. (2006). How do small firms make inventory accounting choices? *Journal of Business Finance&Accounting*, 20(3), 373-392. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5957.1993.tb00262.x>
- Martinez, J. A., Martinez, F. G., & Diazaraque, J.M.M. (2010). Optional accounting criteria under IFRS and corporate characteristics: Evidence from Spain. *Revista de Contabilidad - Spanish Accounting Review*, 14(1), 59-85. [https://doi.org/10.1016/S1138-4891\(11\)70022-X](https://doi.org/10.1016/S1138-4891(11)70022-X)
- Matsunaga, S. R., & Yeung, P. E. (2008). Evidence on the impact of a CEO's financial experience on the quality of the firm's financial reports and disclosures. *SSRN Electronic Journal*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1014097>
- Mazay, V., Wilkins, T., & Zimmer, I. (1993). Determinants of the choice of accounting for investments in associated companies. *Contemporary Accounting Research*, 10(1),31-59.
- McAdams, D. P. (1997). A conceptual history of personality psychology. In R. Hogan, J. A. Johnson, & S. R. Briggs (Eds.), *Handbook of Personality Psychology* (pp. 3-39). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-012134645-4/50002-0>
- Missonier-Piera, F. (2004). Economic determinants of multiple accounting method choices in a Swiss context. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 15(2), 118-144. <https://doi.org/10.1111/j.1467-646X.2004.00104.x>
- Moody, M. C. (2007). Adaptive behavior in intercultural environments: The relationship between cultural intelligence factors and big five personality traits (Unpublished doctoral thesis). The George Washington University.
- Morais, A. (2010). Actuarial gains and losses: The determinants of the accounting method. *Pacific Accounting Review*, 22(1), 42-56. <https://doi.org/10.1108/01140581011034218>
- Nobes, C., & PERRAMON, J. (2013). Firm size and national profiles of IFRS policy choice. *Australian Accounting Review*, 23(3), 208-215. <https://doi.org/10.1111/j.1835-2561.2012.00203.x>
- Norman, W. T. (1963). Toward an adequate taxonomy of personality attributes: Replicated factor 54 structure in peer nomination personality ratings. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 66, 574-583. <https://doi.org/10.1037/H0040291>
- Okpala, K. E. (2016). Factors influencing Accounting Policy Choices Under IFRS in airline-gsa companies. *Ilorin Journal of Accounting*, 2, 1-14.

- Özdemir, F. S., Toksöz, T. ve Gürel, F. (2018). İşletmelerin ölçekleri ile tercih ettikleri muhasebe politikaları arasındaki ilişkiler üzerine bir inceleme. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(3), 126-138. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.430490>
- Özkan, A. (2005). Bağımsız çalışan muhasebecilerin yaptığı dönem sonu muhasebe uygulamalarının tespitine yönelik bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 95-119.
- Parlakkaya, R. (2010). TMS-8: Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar Standardı uygulamaları. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 3(1), 65-86.
- Polat Demir, B. (2020). Akademik yazma becerilerinin değerlendirilmesi için analitik dereceli puanlama anahtarının geliştirilmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 318-327.
- Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2012). *Örgütsel davranış* (Çev. İ. Erdem, 14. Baskı). Nobel Yayıncılık.
- Shaheen, M. A. (2012). The choice of accounting policy in developing countries: Case of the State of Kuwait (an empirical investigation of the validity of the positive theory). *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.198417>
- Shuto, A. (2007). Executive compensation and earnings management: empirical evidence from Japan. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 16(1), 1-26. <https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2007.01.004>
- Skinner, D. J. (1993). The investment opportunity set and accounting procedure choice: Preliminary evidence. *Journal of Accounting and Economics*, 16(4), 407-445. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(93\)90034-D](https://doi.org/10.1016/0165-4101(93)90034-D)
- Smith, M., Kestel, J., & Robinson, P. (2001). Economic recession, corporate distress and income increasing accounting policy choice. *Accounting Forum*, 25(4), 334-352. <https://doi.org/10.1111/1467-6303.00070>
- Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2002). Beş faktör kişilik envanterinin geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Tan, C. W., Tower, G., Hancock, P., & Taplin, R. (2002). Empire of the sky: Determinants of Global Airlines' accounting policy choices. *The International Journal of Accounting*, 37(3), 277-299. [https://doi.org/10.1016/S0020-7063\(02\)00174-7](https://doi.org/10.1016/S0020-7063(02)00174-7)
- Tatlıoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramı'na göre kişilik özellikleri alt boyutlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(17), 939-971.
- Tuna, A., Can, İ. ve Doğan, İ. (2020). Kişilik tiplerinin banka hizmet kalitesi algısı üzerindeki etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 471-494.
- Tzovas, C. (2006). "Factors influencing a firm's accounting policy decisions when tax accounting and financial accounting coincide. *Managerial Auditing Journal*, 21(4), 372-386. <https://doi.org/10.1108/02686900610661397>
- Uluslan, H. (2007). Muhasebe politikası seçiminin ekonomik belirleyicileri üzerine ampirik bir çalışma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 62(2), 167-198. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002024
- Uluslan, H. ve Doğan, İ. (2008). Muhasebe politikası seçimi: Pozitif muhasebe teorisi ve ekonomik belirleyiciler - ampirik bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 229-254.
- Varıcı, İ. ve Çağırın, F. K. (2015). Muhasebe politikalarının seçimine etki eden faktörler: Borsa İstanbul (BİST)'da bir uygulama. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 44, 91 - 107.
- Yıldız, E. ve Uzunbacak, H. H. (2019). *Kişilik ve örgüt kültürü bağlamında prososyal motivasyon* (1. Baskı). Hiper Yayınevi.

- Young, S. (1998). The determinants of managerial accounting policy choice: Further evidence for the UK. *Accounting and Business Research*, 28(2), 131-143.
- Zinkevičienė, D. and Rudžionienė, K. (2005). Reseach of the impact of company's leverage on finacial accounting method choice. *Economics of Engineering Decisions*, 3, 25-31. <https://doi.org/10.5755/J01.EE.45.5.11331>
- Watts, R. L. and Zimmerman, J. L. (1986). *Positive Accounting Theory*. Prentice-Hall.
- Waweru, N. M., Ntui, P. P., & Mangena, M. (2011). Determinants of different accounting methods choice in Tanzania: A positive accounting theory approach. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 1(2), 144-159. <https://doi.org/10.1108/20421161111138503>

